

Omgevingsvisie Nissewaard

Uitnodiging bij offerteaanvraag (CZINK22-10-40), november 2022

Nissewaard: gemeente tussen Delta en Metropool. De gemeente staat voor een belangrijke uitdaging om zich te ontwikkelen van ex-groeikern naar een aantrekkelijke en schokbestendige woon- en werkgemeente.

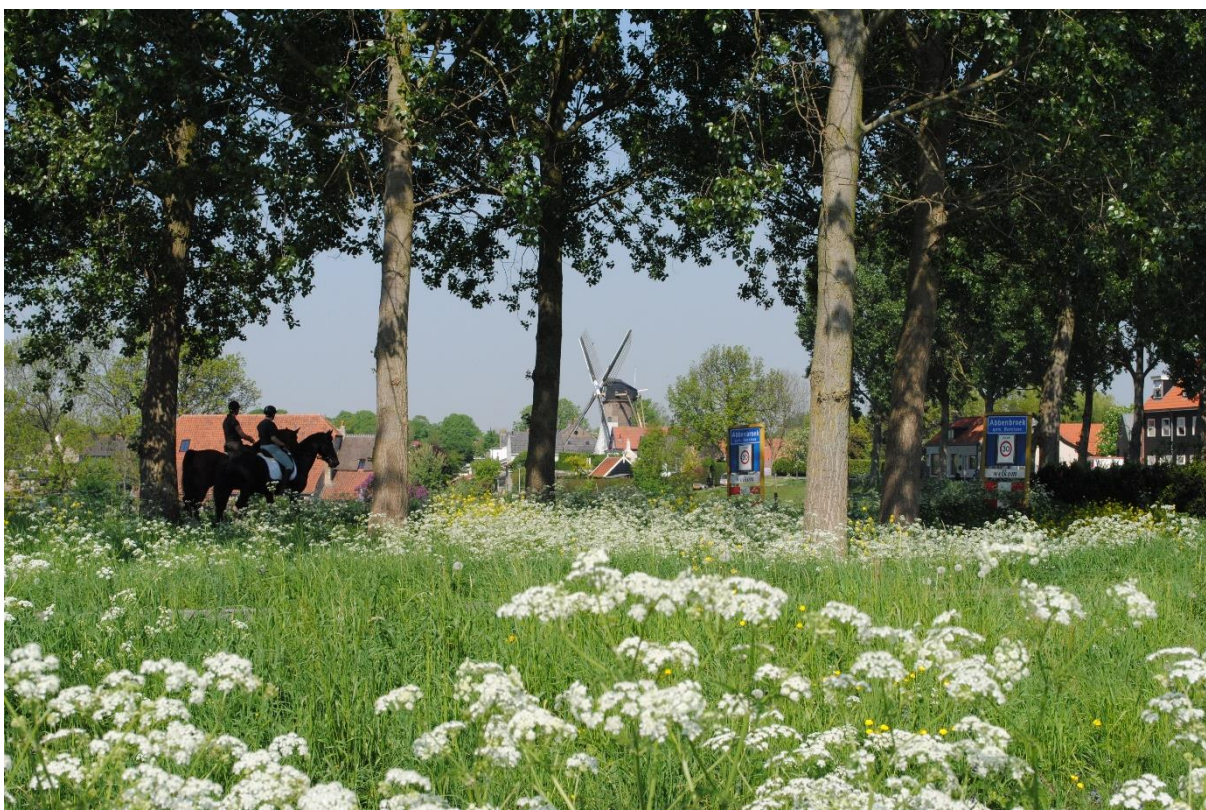
Wat voor gemeente wil Nissewaard in de toekomst zijn? Wat is het antwoord op de behoefte aan extra woningen, de verandering in de Rotterdamse haven of de toenemende droogte en verzilting?

Dit is slechts een greep uit de vele vragen waar Nissewaard mee te maken krijgt. Tegen deze achtergrond gaat de gemeente een omgevingsvisie opstellen: een integrale visie op de toekomst van de fysieke leefomgeving. Dat doen we samen met inwoners, ondernemers en stakeholders. Met iedereen die zich betrokken voelt bij de toekomst van Nissewaard. Zodat het straks ook hún visie is.

Met deze aanvraag nodigen we partijen uit ons daarbij te helpen. Deze aanvraag richt zich op de inhoud van de visie. Invulling geven aan het handelingsperspectief maakt daar deel van uit. Voor het opzetten van het participatietraject en bijbehorende communicatie wordt een aparte aanvraag uitgezet.

Afbeelding: in en rond het centrum van Spijkenisse is ruimte voor verdichting

Afbeelding: in de kernen is het landschap altijd dichtbij

1 Leeswijzer

We nodigen u uit een offerte uit te brengen voor het opstellen van een omgevingsvisie. In dit document maken we duidelijk hoe de opdracht is afgebakend ([paragraaf 2](#)), wat voor een visie we voor ogen hebben ([paragraaf 3](#)), wat we in de afgelopen jaren aan visievorming hebben gedaan ([paragraaf 4](#)) en waarom we juist nu met het opstellen van een omgevingsvisie aan de slag gaan ([paragraaf 5](#)). Het gaat ons niet alleen om de inhoud van de omgevingsvisie. We vinden het proces om te komen tot een omgevingsvisie minstens zo belangrijk. We willen onze manier van werken tegen het licht houden ([paragraaf 6](#)) en inwoners en stakeholders aan het woord laten ([paragraaf 7](#)).

Voor de formele eisen en de selectiecriteria m.b.t. de nationale aanbestedingsprocedure wordt verwezen naar de offerteaanvraag met kenmerk 'Omgevingsvisie, CZINK22-10-40'.

2 Scope

De focus van deze opdracht ligt op de inhoud van de omgevingsvisie, op het schaalniveau van de gemeente en de deelgebieden daarbinnen, inclusief een handelingsperspectief. We vinden het belangrijk om te komen tot een breed gedragen visie. Een visie van en voor Nissewaard. Participatie speelt daarom een belangrijke rol.

De organisatie van het participatietraject en de bijbehorende communicatie maken géén onderdeel uit van deze opdracht, dit besteden we apart aan (zie: offerteaanvraag met kenmerk CZINK22-10-41). Wél verwachten we dat het bureau inhoudelijke stukken aanlevert die voor de participatie nodig zijn. Daarbij gaat het om:

- een samenvatting van de belangrijke beleidsstukken;
- het duiden van de opgaven, ook cijfermatig, en daarmee de urgentie in beeld brengen;
- in beeld brengen van dilemma's, voorliggende vragen;
- aanleveren van divers kaartmateriaal, zowel thematisch als visievormend.

Daarnaast neemt het bureau deel aan het participatietraject. Het bureau luistert naar wat de participanten inbrengen, vat dit samen en stelt verdiepende vragen. Het resultaat van het participatietraject vormt de basis voor de op te stellen concept-omgevingsvisie. Het bureau verwerkt de inbreng van de participatie zo transparant mogelijk, bijvoorbeeld door bij het opstellen van de visie (enkele) participanten te betrekken. Na terugkoppeling, ook naar de participanten, verwerkt het bureau alle inbreng in een omgevingsvisie.

We willen participatie serieus nemen. Participatie geeft stakeholders en inwoners de gelegenheid om betrokken te zijn bij de transitie van de leefomgeving. Daarnaast biedt het inzicht in wat er leeft en hoe de fysieke leefomgeving nu functioneert. Inwoners weten het beste wat er in hun directe woonomgeving speelt. Het gaat ons niet om 'iets wat we ook nog moeten doen.' We zien participatie als visievorming. Het gaat erom dat inwoners zich echt gehoord voelen en begrijpen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt. Dat kan alleen wanneer er ook iets met hun inbreng gebeurt. Dat betekent niet dat individuele inwoners per definitie gelijk krijgen. Samen zoeken we naar een breed gedeelde basis of 'common ground.' Transparantie is essentieel.

De keuzes die in de omgevingsvisie worden gemaakt kunnen effect hebben op veiligheid, gezondheid, bodem, water, bereikbaarheid, biodiversiteit, etc. Deze effecten vormen één van de integrale onderdelen in de omgevingsvisie. Waar nodig worden deze omgevingseffecten in beeld gebracht en meegewogen. De inhoud van een omgevingsvisie bepaalt of er daarnaast ook sprake is van MER-plicht. De omgevingsvisie moet concreet genoeg zijn en bindend voor een MER-plichtig

besluit. Omdat we niet van tevoren weten hoe het resultaat van de visie eruit komt te zien, weten we ook nu ook nog niet of een MER nodig is. Daarom houden we vanaf het begin rekening met een mogelijke MER-plicht. We zien het opstellen van een MER niet als een doel op zich, maar als een middel. Het gaat erom dat een integrale afweging plaats vindt. Indien er een MER moet worden opgesteld zal hier een derde bureau voor worden gezocht. Het opstellen van een MER valt dus niet binnen de scope van deze aanvraag.

3 Beoogd product

Integraal en gebiedsgericht

De omgevingsvisie is een strategische visie op de leefomgeving, voor de lange termijn. Het gaat om een samenhangende visie die betrekking heeft op alle terreinen van de fysieke leefomgeving: wonen, economie, duurzaamheid, openbare ruimte, gezondheid, veiligheid, milieu, bodem, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. Ook de samenhang met het sociaal domein komt aan de orde. De omgevingsvisie beschrijft de opgave waar Nissewaard voor staat. Centraal staat: wat voor gemeente wil Nissewaard zijn? Hoe ziet de gewenste toekomst voor Nissewaard eruit? Welke kwaliteiten wil Nissewaard beschermen en ontwikkelen? Er is aandacht voor de verschillende schaalniveaus en verschillende type gebieden. Van Nissewaard als onderdeel van de metropool Rotterdam-Den Haag en de Zuid-Hollandse Delta tot de directe leefomgeving.

In de omgevingsvisie worden meerdere sectorale visies samengebracht tot één integraal verhaal over de fysieke leefomgeving. Het gaat niet om een optelsom van beleidsvisies voor de diverse domeinen, maar om de samenhang daartussen. We richten ons daartoe op hoofdlijnen, op de essentie. Eventuele conflicterende belangen en opgaven wegen we af. Veel beleidsstukken gaan ook in op de uitvoering. In lijn met de Omgevingswet krijgt de uitvoering straks een plek in omgevingsprogramma's of actieplannen. Het zal eropaan komen de balans te vinden zodat de visie richting geeft aan de ontwikkelingen in Nissewaard en tegelijkertijd voldoende ruimte biedt om met goede ideeën te komen.

Op visieniveau

Het opstellen van de visie is één van de instrumenten die de Omgevingswet een gemeente biedt. Het hangt nauw samen met omgevingsprogramma's/actieplannen en het omgevingsplan. In de omgevingsvisie is aangegeven *wat* voor gemeente Nissewaard in de toekomst wil zijn, welke ontwikkelingen gewenst zijn. In een omgevingsprogramma of actieplan staat aangegeven *hoe* de gemeente dat wil bereiken. In het omgevingsplan is aangegeven *binnen welke regels* ontwikkelingen kunnen plaats vinden. In de Omgevingsvisie geven we aan hoe deze doorwerkt in een eventueel omgevingsprogramma en in het omgevingsplan, maar de focus ligt op het visieniveau.

Compact en helder, in woord en beeld

Onze inzet is om te komen tot een heldere en compacte visie, met een uitnodigend karakter. De visie is voor iedereen inzichtelijk. Het accent ligt op inspiratie in plaats van kaders. Teksten zijn begrijpelijk en worden met beelden ondersteund. Inwoners en stakeholder herkennen zich in de visie. Misschien zijn zij het niet met alles eens, zij begrijpen hoe de visie tot stand is gekomen en waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. Dat geldt ook voor de ambtelijke organisatie.

De Omgevingsvisie voldoet aan de wettelijke eisen die daar aan worden gesteld. Bij het opstellen van de tekst en vervaardigen van de beelden wordt rekening gehouden met dat de visie uiteindelijk objectgericht moet worden ontsloten via het DSO.

Uiteindelijk levert het bureau de tekst en de beelden voor de visie aan. De vormgeving van het document en de ontsluiting van de visie via het DSO is voor rekening van de gemeente.

4 De basis ligt er

In aanloop naar het opstellen van een omgevingsvisie voor Nissewaard zijn de opgaven voor Spijkenisse en de kernen in beeld gebracht. Dit heeft geresulteerd in:

- het Ontwikkelperspectief Nissewaard naar 2040 (2017), uitgewerkt in het Ontwikkelraamwerk (2020), beide met het accent op Spijkenisse;
- het Ontwikkelperspectief Vitale kernen (2021);
- de verkenning Weerbaar Nissewaard (2022), een scenariostudie naar de toekomst van het buitengebied.

Samenvattend komt er een lijn uit, waarbij Nissewaard een volgende stap maakt, naar meer zelfstandigheid. Van ‘passief afhankelijk’ naar ‘actief betrokken.’

In 2021 is een omgevingsvisie voor het centrum van Spijkenisse opgesteld. Deze omgevingsvisie vormde de pilot, enerzijds vanwege de noodzaak om met de projecten onder NN2040 aan de slag te gaan, anderzijds om alvast te oefenen met het opstellen van een integrale visie en een andere manier van werken. De omgevingsvisie die nu gaat opstellen betreft het hele grondgebied van de gemeente, dus ook het centrum.

5 Urgentie

Nissewaard staat voor forse opgaven die vragen om ingrepen in de fysieke leefomgeving. Met het bestaand beleid is nog niet aan al deze opgaven beantwoord. Om de opgaven het hoofd te bieden is een integrale omgevingsvisie nodig die richting geeft aan ruimtelijke ontwikkelingen en mogelijke koppelkansen in beeld brengt.

De inwoners van Nissewaard waarderen hun omgeving vaak hoog, in de landelijke ranglijsten zien we een ander beeld. Actueel is het woningtekort. Ook hebben we te maken met veranderingen in het klimaat, met overstromingsrisico's, verdroging en verzilting als gevolg. En er spelen grote vraagstukken op het gebied van energie. Stijgende energiekosten vergroten het risico op een tweedeling in de maatschappij, met meer armoede als gevolg. Onderwijsachterstand speelt daarbij een rol. In Nissewaard zien we ook risico's in de afhankelijkheid van de haven. Spijkenisse staat voor andere opgaven dan de dorpen of het landelijk gebied. Ieder gebied vraagt om een andere aanpak. Hoe gaan we hiermee om? Ondertussen is er het besef dat ruimte schaars is en het steeds belangrijker wordt om opgaven niet naast elkaar maar in relatie tot elkaar te benaderen. Met het opstellen van een omgevingsvisie willen we hier een koers in bepalen. Zodat de veranderingen ons niet overkomen, maar we hier adequaat op kunnen reageren.

*Nissewaard: pionieren op de grens van delta en metropool
(Locatie: landtong Spijkenisse)*

6 Handelingsperspectief

De Omgevingswet en de opgaven waar Nissewaard voor staat vragen om een andere manier van werken. Gemeente en stakeholders zullen de handen ineen moeten slaan. De gemeente nodigt met de omgevingsvisie alle partijen uit om aan het gewenste toekomstbeeld bij te dragen. Op deze manier zorgen we ervoor dat goede initiatieven (kansen) sneller van de grond komen. Is het belang voor de gemeente overtuigend? Dan kan de gemeente het omgevingsplan hierop aanpassen. Het is uiteindelijk aan de raad hierover te besluiten. En daarnaast blijven natuurlijk de (wettelijke) regels gelden. Dit klinkt simpel, in praktijk vergt het een andere houding en gedrag. Waren we als ambtenaar gewend waren vooral kritisch te kijken of een initiatief aan de regels voldoet, nu zijn we uitnodigend en stimuleren we tot een ontwikkeling te komen.

De gemeente zelf draagt ook bij aan het gewenste toekomstbeeld, bijvoorbeeld met programma's en actieplannen. Dat doen we niet omdat de Omgevingswet dat van ons vraagt, maar omdat dat nodig is in een tijd waarin de samenleving te maken krijgt met crisis op crisis. De programma's en actieplannen maken geen onderdeel uit van de visie. In de visie wordt wel per gebied of opgave aangegeven of een programma of actieplan gewenst is.

Onderdeel van de omgevingsvisie is een handelingsperspectief waarin deze nieuwe manier van werken wordt verankerd.

7 Aanpak

We willen op hoofdlijnen de volgende stappen zetten.

Periode	Inhoudelijke stappen	Stappen participatie (door separaat in te huren bureau)
Februari / April 2023	Inventarisatie en analyse • Welk beleid ligt er? • Welke kernkwaliteiten kent Nissewaard (zowel fysiek, sociaal als economisch)? • Welke opgaven komen er op Nissewaard af? • Met welke onzekerheden moet we rekening houden? • Welke dilemma's doen zich voor? Voor welke keuzes staat Nissewaard? <i>Bovenstaande vragen worden zowel voor de gemeente als geheel als voor de afzonderlijke gebieden (wijk / landschap) kernachtig in beeld gebracht. Voor deze stap kan o.a. gebruik worden gemaakt van de beschikbare kennis en data die de gemeente in huis heeft.</i>	Vorbereiding participatie • Participatiestrategie opstellen • Communicatiestrategie opstellen • Inventariseren doelgroepen en stakeholders • Per doelgroep bepalen hoe we deze kunnen bereiken • Vorbereiden campagne

Periode	Inhoudelijke stappen	Stappen participatie (door separaat in te huren bureau)
Mei / Juni 2023	Participatie • Welke kernkwaliteiten zien inwoners en stakeholders (zowel fysiek, sociaal als economisch)? • Welke opgaven zien inwoners en stakeholders op zich afkomen? • Wat voor gemeente wil Nissewaard zijn? Hoe ziet de gewenste toekomst voor Nissewaard eruit? • Welke keuzes wil Nissewaard maken?	Participatie • Ca. 30 bijeenkomsten met inwoners (per wijk/kern) en stakeholders (thematisch) • Minimaal één centraal gesprek/stadsdebat • Andere participatiemiddelen ingezet om moeilijk bereikbare groepen te bereiken
Juli / September 2023	Uitwerken in een omgevingsvisie • Wat is de visie van Nissewaard op de fysieke leefomgeving als geheel en per gebied (wijk / landschap)? • Hoe benutten we de schaarse (ontwikkel)ruimte? Welke koppelkansen zijn er? • Hoe geven we richting aan ruimtelijke initiatieven zodat ze bijdragen aan het gewenste toekomstbeeld zonder de ruimte om met goede ideeën te komen te beperken? • Hoe draagt de gemeente zelf bij aan het gewenste toekomstbeeld? • Wat is er nodig om de omgevingsvisie, na de vaststelling, actueel en relevant te houden?	Voorbereiding terugkoppeling • Voorbereiden terugkoppeling participanten • Communicatie over resultaten
Oktober / November 2023	Terugkoppeling naar participanten • Hebben we het goed gedaan? • Welke keuzes liggen er nog? Wat wilt u hieraan bijdragen? • Hoe wilt u vanuit uw wijk/directe woonomgeving hieraan bijdragen? • Op welke punten moet worden bijgesteld?	Terugkoppeling naar participanten • Organiseren bijeenkomsten • Eindredactie (redactioneel) omgevingsvisie
December / Mei 2024	Afronding • Besluitvorming	Afronding • Communicatie over resultaten • Formele inspraakprocedure

De planning en de invulling van de stappen zoals hierboven weergegeven zijn indicatief. Het is mogelijk dat een bureau gedurende de aanbesteding tot een betere planning komt. De deadline van 31 december 2024 is hard, tenzij dit, door uitstel van vaststelling van de Omgevingswet, nog veranderd.

Gemeenteraad

Omdat de omgevingsvisie een belangrijk instrument is voor de raad, is het zaak de raad hierover per stap te betrekken. We gaan uit van ca. drie presentaties door het bureau aan de raad.

Organisatie

Voor het proces om te komen tot een omgevingsvisie is een bestuurlijk opdrachtgever, een ambtelijk opdrachtgever en een projectleider (ambtelijk opdrachtnemer) aangesteld. Daarnaast is er een

ambtelijke werkgroep opgericht met daarin de projectleider, de vakgroep planologie, een beleidsmedewerker RO, een adviseur sociaal domein, een communicatieadviseur, een combinatiefunctionaris en een projectondersteuner.

Omdat visievorming en participatie hand in hand gaan is de (bereidheid tot) samenwerking tussen de ambtelijke projectgroep, het bureau en het separaat in te huren bureau essentieel. Het vraagt om flexibiliteit van alle partijen en een gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid voor het resultaat. Voor de onderlinge afstemming organiseren we gemiddeld eens in de drie weken een gezamenlijk overleg.

Een andere manier van werken (integraal, gebiedsgericht, eenvoudig en met meer participatie) stelt ook andere eisen aan de organisatie. Hoe we de omgevingsvisie opstellen gaat dus over inhoud én over de manier van werken. Het is zaak de gemeentelijke organisatie mee te nemen in het proces. We gaan uit van ca. vier brede bijeenkomsten met ambtenaren van gemeente Nissewaard. In de basis is het bureau verantwoordelijk voor de inhoudelijke voorbereiding en het verwerken van de input. De ambtelijk projectgroep faciliteert door het voorzitten van de bijeenkomsten, het versturen van de uitnodigingen, het reserveren van een vergaderzaal en het meedenken over het programma. Om op thema de diepte in te gaan en kritisch door te vragen kunnen gedurende het proces één op één gesprekken met diverse relevante vakgroepen worden ingepland. Op deze manier komen de vakgroepen tot hun recht.

GEMEENTE NISSEWAARD

Postadres Postbus 25, 3200 AA Spijkenisse **Bezoekadres** Raadhuislaan 106, 3201 EL Spijkenisse
Telefoon 14 0181 **E-mail** gemeente@nissewaard.nl **www** nissewaard.nl